

Veli Görüşlerine Göre Hollanda’da Yaşayan İki Dilli Türk Çocuklarının Türkçe ğrenme Durumları: Güçlükler ve Gelecek Beklentisi

Turkish Learning Status of Turkish Bilingual Children Living in The Netherlands According to Parents’ Views: Challenges and Future Expectations

Kübra ŐENGL¹, Yavuz Selim TOYGAR²

¹Dr.ğrt.yesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türkçe Eğitimi ABD
kubraturkersengul@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0307-9805

²ğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı
y.s.toygar@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2117-7222

Geliş Tarihi: 18 Ağustos 2021

Kabul Tarihi: 2 Eylül 2021

Z

İki dilli bireylerin hem ana dillerinde hem de ikinci dillerinde gelişim göstermeleri, onların hem ana vatanlarıyla hem de yaşadıkları toplumla uyumlu olmalarını sağlar. Ancak Hollanda’nın, uyum sürecini tek yönlü bir politikayla değerlendirmesi, ana dili derslerini yürürlükten kaldırmasına yol açmıştır. Hollanda’da yaşayan Türklerin Hollandaca dil becerilerindeki yeterliklerin yanı sıra millî kimliklerini korumak adına Türkçe dil becerilerini de geliştirmek istemeleri çok basit bir şekilde insanlık hakkıdır. Hollanda’da yaşayan Türklerin çocuklarına sağlamak istedikleri Şey bugünün ve geleceğin dünyasında hem yaşadıkları topluma uyumlu hem de ana vatanla bağları güçlü bir kültürel kimliktir. Uygun bir kültürel kimliğin parçası da ana dilidir. Bu alışmada, Hollanda’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe ğrenme durumları veli görüşlerine göre incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemi ve içerik analizi tekniği ile hazırlanan çalışmanın verileri, yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Elektronik posta yoluyla ulaşılan katılımcılardan elde edilen veriler, Maxqda programında analiz edilmiştir. Araştırmada, Hollanda’da yaşayan velilerin büyük çoğunluğunun, çocuklarının Türkçeyi hem ana dilleri olduğu için hem de Türk kltrine uzak kalmamaları için öğrenmelerini istediklerini göstermiştir. Katılımcılar, çocuklarının ana dillerindeki gelişimlerinin ikinci dil gelişimine de katkı sağlayacağını düşün-

düklerini, Türkçe kitap okumaya önem verdiklerini, ev içerisinde Türkçe konuşulması için gayret gösterdiklerini buna rağmen çocuklarının Türkçe söz varlığındaki eksikliklerinden ve Türkçe-Hollandaca alfabe farklılığından kaynaklanan sorunlar yaşadıklarını, çocuklarının Hollandacayı öğrenmede sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, Türkçe ve Türk Kültürü dersinin Hollanda’da açılması gerektiğine dair görüşler ortaya koymuşlardır.

Anahtar Kelimeler: İki dillilik, iki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi, Hollanda ve iki dillilik, Türkçe-Hollandaca.

ABSTRACT

The development of bilingual individuals in both their mother tongue and second language ensures that they are compatible with both their homeland and the society in which they live. However, the Netherlands’ evaluation of the harmonization process with a one-sided policy led to the abolition of mother tongue lessons. It is a very simple human right for Turks living in the Netherlands to want to improve their Turkish language skills in order to protect their national identity, as well as their Dutch language proficiency. The Turks living in the Netherlands want to provide their children with a cultural identity that is both compatible with the society they live in and strong ties with the homeland in today’s and future world. Part of an appropriate cultural identity is the mother tongue. In this study, the Turkish learning status of bilingual Turkish children living in the Netherlands was examined according to the views of their parents. The data of the study, which was prepared with the qualitative research method and content analysis technique, were collected in a structured interview form. The data obtained from the participants reached via e-mail were analyzed in the Maxqda program. The research showed that the majority of parents living in the Netherlands want their children to learn Turkish both because it is their mother tongue and not to stay away from Turkish culture. The participants stated that they think that their children’s development in their mother tongue will also contribute to their second language development, that they attach importance to reading Turkish books, that they make an effort to speak Turkish at home, but that their children have problems due to their lack of Turkish vocabulary and the difference in Turkish-Dutch alphabet, and that their children have problems in learning Dutch. they have done. In addition, they expressed opinions that the Turkish and Turkish Culture course should be opened in the Netherlands.

Keywords: Bilingualism, teaching Turkish to bilingual Turkish children, Dutch and bilingualism, Turkish-Dutch.

GİRİŞ

Dil, hem insana özgü bir kavramdır hem de bir bildirişim aracıdır. En genel tanımıyla, dil, duygu, düşünce ve isteklerin muhatabına iletilmesini sağlayan araçtır. Bunun yanı sıra dil, bireyin kültürel kimliğini koruması için gerekli en başat öğedir. “Heidegger’in ifadesinde olduğu gibi dil, varlığın evi ise dilini korumak da varlığını korumaktır” (Bezci, 2021, s.68)”. Yurt dışında yaşayan Türklerin de sosyal yaşantılarında toplum dilini kullanma ihtiyaçları, yaşadıkları çevrede varlıklarını kabul ettirmek içindir. Bunun yanı sıra ana dillerini de öz kimliklerini devam ettirmek ve dil – kültür mirasını gelecek nesillere aktarmak onların en büyük varlık savaşlarından birine dönüşür. Batı Avrupa’da yaklaşık beş buçuk milyon Türk’ün yaşadığı düşünüldüğünde, bilimsel çalışmaların bireysel ve toplumsal sorunlara kulağını kapatması da beklenemez. Bu bakımdan yurt dışında yaşayan Türklerin iki ayrı dili kullanabilme becerilerine sahip olmaları gerektiğini anlamak kadar onların öz kimliklerini koruma çabalarını da anlamak gerekir. İşte bu noktada özellikle 2. Dünya Savaşı’ndan sonra popülerliğini artıran çok kültürlülük ve iki dillilik perspektifinde mevcut durumları değerlendirmek madalyonun her iki yüzünü daha gerçekçi bir şekilde görmemizi sağlar. Madalyonun bir yüzünde, özellikle sanayi endüstrisini geliştirme ihtiyacından kaynaklı geçici işçi statüsünde göç kabul eden ülkeler vardır. Bunlar ilk aşamada geçici olarak planladıkları göç dalgasının kendi kıyılarına kalıcı olarak yerleşeceklerini düşünmemişlerdi. Ortadaki hesap, endüstrileşmede insan emeğini karşılayacak işçi statüsündeki insanlardan bellerini doğrultana kadar faydalanıp onları evlerine geri göndermekti. Kısacası çok kültürlülük, kulağa hoş gelse de kendi ülkelerinde kurmayı hayal ettikleri bir olgu değildi. Dolayısıyla bu ülkeler, çok kültürlü ortamın beraberinde getirdiği iki dilli eğitim programlarına sahip olmadan (veya uygulamaya niyetli olmadan) kapılarını göçmenlerine açmıştı.

Madalyonun diğer yüzünde ise 1960’lı yıllarda Türkiye’nin Batılı ülkeler ile yaptığı işgücü anlaşmaları neticesinde Avrupa’ya göç eden misafir Türk işçiler vardır. Yurt dışına misafir işçi statüsünde giden Türklerin

ilk aşamada gittikleri ülkeye uyum sağlama, dil öğrenme ve çalışarak para kazanma gibi başat ihtiyaçları söz konusudur. Ancak misafir olarak gittikleri ülkelerde geçen zamanın aile ortamını aratması, onların ailelerini yanlarına almalarını sağlamıştır. Türklerin misafir işçi olarak gittikleri ülkelere biri de 1964 yılında Türkiye ile işgücü anlaşması yapan Hollanda'dır. Türklerin önce bireysel olarak katıldıkları işçi göçü dalgasına zamanla ailelerin de katılması Hollanda'da giderilmesi ihtiyaç duyulan şeylerin yelpazesini de genişletmiştir. Bunlardan bazıları çocukların eğitimi, ana dili eğitimi ve ikinci dil öğretimidir.

Hollanda'ya misafir işçilerin aileleriyle birlikte yaşamaya başlaması yetişkinlerle birlikte çocukların da iki dilli olma durumunu doğurmuştur. Güzel (2014, s. 63) iki dilliliği "bulunduğu yabancı bir ülkenin toplumunda, hayatın herhangi bir evresinde ana dilinden başka ikinci bir dil olan o toplumun dilini kusursuz bilmesi, kullanması, fakat kendi millî dili ve kültürünü de yeterince bilmesi ve hayata geçirmesi" olarak tanımlamıştır. Karaağaç (2011), iki dilli bireylerin genellikle iki kültürlü ortamlarda büyüme ve ihtiyaç için öğrenme olmak üzere iki yolla ortaya çıktığını ifade etmektedir. Bireylerin savaş, göç, iş, farklı dile sahip kişilerle evlilik yapma gibi nedenlerden dolayı ikinci bir dili öğrenmesi iki kültürlü ortamlarda dil öğrenmeye neden olmaktadır. İhtiyaç olarak öğrenme ise bireyin ana dili kendisinininkinden farklı olan kişilerle konuşmak ya da onların dillerinde taşınan bilgileri edinmek ve kendi ana diline aktarmak için öğrenmesidir (Karaağaç, 2011). Şengül (2020, s. 503) ise iki dilliliği "bireyin dilsel gelişimini iki farklı dilde de uyumlu bir şekilde sürdürmesi ve her iki dili de etkili bir şekilde kullanabilmesi" olarak tanımlamıştır. Ona göre "bireyin iki dilli olması her iki dile de hâkim olmasını gerektirir. Bireyin her iki dilde dilbilimsel temellerini atmış olması -gelişim dönemine uygun olarak- söz varlığına sahip olması ve gerektiğinde zorlanmadan her iki dili de kullanması gerekir" (Şengül, 2020, s. 504).

Alan yazındaki tanımlar ve açıklamalar, iki dilli kişilerin hem ana dilinde hem de ikinci dilinde yetkin bir durumda olmasının en kazançlı durum olduğunu göstermektedir. Günlük yaşamda her iki dili, farklı kişiler, konular ve dil becerileriyle kullanabilen kişiler iki dillidir (Grosjean, 2013). Bu durum dengeli iki dillilik olarak da ifade edilmektedir. Dengeli iki dillilik, "bireyin iki dilin kullanım bağlamlarını ayırt ederek, dilleri birbirine karıştırmadan her iki dili de eşit yetkinlik düzeyinde ve başarıyla kullanabilmesi durumudur" (Uyar, 2012, s.22). Bunun tersi olduğunda sınırlı iki dillilik kavramıyla karşılaşılmaktadır. Sınırlı iki dillilik, bireyin her iki dildeki becerilerini belli bir gelişim seviyesine getirememiş olmasıdır. Hollanda'da yaşayan Türk çocuklarının ana dili dersi almadıklarında karşılaşılabilecek zorlukların ikinci dil olarak Hollandaca öğrenimine de olumsuz yansıtacağı düşünüldüğünde asimilasyon politikalarının her iki dildeki gelişime zarar vereceğini görmemek imkânsızdır. Ancak Canatan'a (2007) göre, Hollanda'da bütünleşme politikası ve buna bağlı olarak ana dili eğitimi zikzaklarla dolu bir gelişim çizgisi izlemiştir; en sonunda kalıcı olarak yerleşen göçmenlerin ana dilinde eğitim hakları, toplumsal uyumun önünde engelleyici bir etmen şeklinde görülerek 2004 yılında yürürlükten kaldırılmıştır. Yılmaz'a (2014) göre ise Batı Avrupa'da ulus devlet anlayışı, Avrupa Birliğinden sonra daha da güçlenmiştir; bu bağlamda resmi dilin dışındaki diller tehdit unsuru olarak görülmüştür.

"Yurt dışında yaşayan Türk çocukları için arzu edilen ya da hedeflenmesi gereken durum; çocukların her iki dili de iyi derecede bilmesi ve hem kendi kültürü hem de yerel kültürün değerleri konusunda yetkin olması, böylelikle kendi diline ve kültürüne sahip çıkarak her iki kültürle de barışık hâle gelmesi ve başarılı bir kimlik oluşturabilmesidir" (Karadağ ve Baş, 2019, 31). Ayrıca iki dilli bireyler hem ekonomik hayatta hem toplumsal hayatta hem de akademik hayatta başarı sağlamaları açısından çok önemli bir avantaja sahip olurlar (Biçer ve Alan, 2018). Bütünleşme stratejisini uygulayarak çok kültürlü bir duruma gelen insanlar ve toplumların hem bireysel hayatta hem de toplumsal hayatta başarılı olacağı yadsınamaz bir gerçektir. Bu nedenle toplumun en temel noktası olan bireyden başlayarak bu görüşün yaygınlaşması gerekmektedir.

İki dilli eğitimde hedeflenmesi gereken bireyin ana dilinde gerileme olmaksızın ikinci dilde de gelişmesini sağlamaktır. Arttırıcı iki dillilik olarak adlandırılan bu kavram dilsel gelişimin uyumlu bir şekilde ilerlemesinin önemine işaret eder. "Çevrenin oluşturduğu toplumsal ve siyasi baskı sonucu çocukluk yaşlarından itibaren sadece ikinci dili kullanmak zorunda kalındığı takdirde ise eksiltici iki dilliliğe rastlanır. Bu ortamda bireyin ana dili ihmal edilmekte ve gelişimi gecikmektedir. Aynı zamanda ikinci dilde de istenen düzeyde bir gelişme sağlanamamaktadır" (Yılmaz, 2014, s.1646). Haznedaroğlu (2021), ana dillerini yaşadıkları toplumda baskın dille birlikte kullananların ev dili ortamlarının sınırlı girdi sağlaması nedeniyle her iki dilde aynı düzeyde geli-

şim kaydedemediklerini bunun da ana diline ilişkin eksiltici bir durum oluşturduğunu belirtir.

Kütük (2017), göçmen politikalarında yaşanan bu olumsuzlukların tersine 2000’li yıllardan bu yana kitle iletişim araçları ile ulaşım teknolojisindeki hızlı gelişmelerin sonucunda göçmenlerin, kendi ülkeleri ile bağlarını kolaylıkla devam ettirdiğini; bu durumun da Hollanda’da yaşayan Türklerin dil ve kültür miraslarını korumak için kendi olanaklarını oluşturabileceklerini belirtmiştir.

Günümüzde Hollanda’da Türkçe öğretimi ile ilgili ülkemiz tarafından yapılan çalışmalara göz atıldığında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı herhangi bir Türk okulunun ülkede yer almadığı Bakanlığın internet sitesinde görülmektedir. Ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığında sonra yurt dışında eğitim kurumu açma yetkisine sahip olan Maarif Vakfı’nın internet sitesine bakıldığında Hollanda faaliyette bulunan ülkeler arasında yer almaktadır. Ancak yine aynı sitede bulunan ve tablo şeklinde sunulan 01.07.2021 tarihli güncel durum bilgisinde eğitim faaliyeti yürütülen ülkeler arasında Hollanda yer almamaktadır. Türkçe öğretimi ile ilgili bir diğer kuruluş olan Yunus Emre Enstitüsü de Hollanda’da faaliyetlerini yürütmektedir. Amsterdam Yunus Emre Enstitüsü, okutmanları aracılığıyla Türkçe kursları düzenlemekte ve ülkede yaşayan vatandaşlarımıza yönelik etkinlikler gerçekleştirmektedir. Kurumun internet sitesinde yer alan 26.04.2017 tarihli haberde Hollanda’nın başkenti Amsterdam’da Esprit Okulları grubuna ait 7 orta dereceli okulda aralarında Türkçenin de bulunduğu altı dilin, seçmeli ders olarak okutulacağı haber yapılmıştır (Kaynak: <https://amsterdam.yee.org.tr>). Yine Yunus Emre Enstitüsü bünyesinde Türkçe Çocuk Kulübü oluşturularak 4-6 yaş arasındaki çocuklara haftalık programlar eşliğinde hem Türk kültürünü hem de Türkçeyi eğlenerek öğretmeyi amaçladıkları 13.04.2017 tarihli haberde yer almaktadır. Ayrıca hem yüz yüze hem de (salgın döneminde) bilişim imkânlarıyla uzaktan olacak şekilde Türkçe kurslarının yapılacağıyla ilgili duyurular Yunus Emre Enstitüsünün sitesinde yer almaktadır (Kaynak: <https://amsterdam.yee.org.tr>).

Alan yazında bazı araştırma sonuçları da Hollanda’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının ana dili gelişimlerine ilişkin önemli bilgiler sunmaktadır. Yağmur (2010), Hollanda’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarıyla ilgili yaptığı çalışmada Türkçe eğitiminin alındığı dönemde Türk çocuklarının dil becerilerinin oldukça yüksek çıktığını tespit etmiştir. Aynı çalışmada Türkçenin ev içerisinde yoğunlukla kullanıldığı hatta ev dışında soydaşlarla kurulan sık ilişkiler sayesinde sosyal hayatta da yoğun kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Türkçenin 4-5 yaş grubunda hâkim dil olması, zamanla bu hâkimiyetin Hollandacaya geçmesi ve 16-17 yaş itibarıyla tekrar Türkçenin çocuklar arasında hâkim dil olması ilgi çekici bir durum olarak vurgulanmıştır. Yağmur, anne-babaların evde Türkçeye önem vermesinin oldukça önemli olduğu sonuçlarına ulaşmış ve Türkçe derslerinin kaldırılması nedeniyle ulaşılan olumlu sonuçların tersine döneceği kanısına varmıştır (Yağmur, 2010).

Leseman (2000), ise Hollanda’da yaşları 3-4 yaş arasındaki 31 iki dilli Türk çocuğunun alıcı ve ifade edici dil becerilerini tek dilli Hollandaca çocukların verileriyle karşılaştırmıştır. İki dilli Türk çocuklarının Türkçe sözcük dağarcıklarının düşük sosyoekonomik seviyedeki Hollandalı tek dillilerin gelişimiyle benzer seviyede olduğunu; Hollandaca sözcük dağarcıklarının gelişimini ise yetersiz seviyede olduğunu tespit etmiştir. Elde edilen sonuçları Cummins’in karşılıklı bağımlılık kuramına dayanarak yorumlayan Leseman (2000) çocukların her iki dildeki gelişimi desteklemek gerektiğini belirtmiştir.

Backus ve Yağmur (2017), Hollanda’da yaşayan 30 iki dilli Türk çocukları ile 30 tek dilli Türk çocuklarını sosyo-pragmatik beceriler açısından inceledikleri çalışmada, iki dilli Türk çocuklarının tek dilli çocuklara göre sosyo-pragmatik becerilerde geride kaldığını tespit etmiştir. Ayrıca, sosyoekonomik statü kontrol edildikten sonra, iki dilli Türk çocuklarının, tek dilli Türk çocuklarına göre sosyo-pragmatik beceriler açısından çok daha düşük bilgiye sahip olduklarını belirlemiştir. Bu farklılığın nedenlerini ise iki dilli Türk çocuklarının sınırlı ölçüde Türk yaşantısına dair deneyimleri yaşamalarına bağlanmıştır.

Leseman ve Van Tuijl (2010), Hollanda’da yaşayan iki dilli 4-6 yaşlarındaki Türk çocukları için iki yıllık yoğun bir ev tabanlı eğitim programının sonuçlarını dil gelişimi açısından değerlendirmiştir. Annelerin programı evde Türkçe uygulamaları sağlanmış; Felemenkçede test edilen genel bilişsel ve matematik öncesi beceriler üzerinde, Türkçe sözcük dağarcığı üzerinde, Türkçe sözdizimsel beceri üzerinde orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı etkiler belirlemiştir. Sonuçlar ışığında, dengeli iki dilli gelişimi teşvik etmede ve ilk dil kaybını önlemede yapılandırılmış bir ev temelli eğitim programının önemi üzerinde durulmuştur.

Bingöl ve Özdemir (2014) çalışmalarında Almanya ve Hollanda’da Türk göçmen işçi çocuklarına uygulanan eğitim politikalarını incelemiştir. Çalışmada, Hollanda’da Türklerin Faslılarla birlikte diğer göçmen gruplar arasında en az uyum gösteren grup olarak bilindiği; Hollanda’da yaşayan Türk çocuklarının eğitim sisteminde başarı elde edemediği; Türk çocuklarının yeterince dil bilmemelerinden kaynaklı olarak yükseköğretime geçmekte zorlandıkları; böylelikle daha düşük seviyeli mesleki okullara devam ettikleri yönünde sonuçlara ulaşılmıştır. Yurt dışında yaşayan Türklerin gelecek ile ilgili beklentileri dikkate alındığında yaşadıkları sorunların başında çocuklarının eğitim sorununun yaşadıkları sorunların başında geldiği görülmektedir.

Demirel (2019) Hollanda’da yaptığı bir çalışmada Hollanda’da yaşayan iki dilli 116 Türk çocuğunun ana dilleri ve ikinci dilleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada, Türkçe Hollandaca dil becerisi arasında yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu; öğrencilerin ana dillerinde iyi bir yeterlilik düzeyine sahip olmalarının ikinci dilde de yeterliklerini desteklediğini belirlemiştir.

Kaptan (2020), Hollanda’da yaşayan Türklerin Türkçe konuşmada karşılaştıkları zorlukları incelediği çalışmada, ailelerin Türkçeyi çocuklarına aktarmada yetersiz kaldıklarını, Türkçenin sadece arkadaş ve aile ortamında konuşmakla sınırlı kaldığını; telaffuz hatası yapmaktan korktukları için Türkçe konuşmakta çekingen davrandıklarını tespit etmiştir.

Bezicioğlu-Göktolga ve Yağmur (2018), Hollanda’da yaşayan ikinci nesil Türklerin ev dili kullanım yaklaşımlarını incelediği çalışmada, ailelerin çoğunun ana dilini etnik kimlikleriyle ilişkilendirdiğini; evde Türkçe konuşulmasının nedeninin Türk kimliğini koruma olduğunu; ailelerin çocukların Hollandaca öğrenmeden önce Türkçe öğrenmeleri gerektiği konusunda hemfikir oldukları belirlenmiştir.

Alan yazında elde edilen sonuçlar, yurt dışında yaşayan Türklerin sahip oldukları sınırlı ana dili öğretim olanaklarına karşın çocuklarının ana dili gelişimlerine ilişkin hassasiyet gösterdiklerini; Türkçe konuşmanın milli ve kültürel mirasın aktarılmasında başat unsur olarak kabul edildiğini; ancak Türkçe konuşmak için ailelerin sınırlı ortamlara sahip olduklarını göstermiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, Hollanda’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğrenme durumlarını veli görüşlerine göre incelemek amaçlanmıştır.

Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Ailelerin, çocuklarının Türkçe öğrenmelerini isteme amaçları nelerdir?
2. Aileler, çocuklarının Türkçe öğrenmeleri için hangi çalışmaları yapmaktadırlar?
3. Çocukların günlük yaşamda Türkçeyi kullanma durumları nasıldır?
4. Hollanda’daki iki dilli Türk çocukların karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
5. Çocuklar Türkçeyi öğrenirken ve kullanırken ne tür sorunlarla karşılaşmaktadırlar?
6. Çocukların Türkçe kitap okuma durumları nasıldır?
7. Çocukların Türkçe dersi alma ve bu derslere katılma durumları nasıldır?
8. Hollanda’da yaşayan Türk çocuklarının Türkçeyi daha iyi öğrenmeleri için neler yapılabilir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. “Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 39). Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması, “karmaşık istatistiksel analizlerle bulguların analiz edildiği deneysel çalışmalar yerine bir kişi, olay ya da kurumu derinlemesine ve boylamsal inceleyen özgün çalışmalardır” (Peker, 2015, s. 119).

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen görüşme formu, araştırmanın amacı ve alanyazını araştırmaları dikkate alınarak hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formunun kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla iki alan uzmanının görüşleri alınarak uygulamaya hazır duruma getirilmiştir. Görüşme formu, katılımcılara ilişkin kişisel bilgiler, Türkçe öğrenme amaçları, öğrenme etkinlikleri, Türkçe kullanma durumları, çocukların karşılaştıkları sorunlar, Türkçe kitap okuma alışkanlıkları, Türkçeyi daha iyi öğrenmeye ilişkin önerileri içeren 8 sorulu bir yapıda hazırlanmıştır. Sorular Google Form aracılığıyla Hollanda’da yaşayan ailelere gönderilmiştir. “Yapılandırılmış görüşmelerde, araştırmacının belli bir sırayla önceden hazırlanmış olduğu sorular vardır. Bu yöntem verinin hızlı kodlanmasına ve analizine, ölçüm kolaylığına ve ardından da araştırmanın kapsamıyla karşılaştırılmasına imkân verir” (Büyüköztürk vd., 2020, s.159).

Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde yeterli sayıda katılımcıya ulaşıldıktan sonra 7 sayfadan ve 1557 sözcükten oluşan tek bir veri dosyası oluşturulmuştur. Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. “İçerik analizi amaçları belirleme, kavramları tanımlama, analiz birim(ler)ini belirleme, konu ile ilgili verilerin yerini belirleme, mantıksal bir yapıyı geliştirme, kodlama kategorilerini belirleme, sayma, yorumlama ve sonuçları yazma aşamalarından oluşur» (Büyüköztürk vd., 2020, s.260).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu hazırlanan görüşme formuna dönüş yapan, Hollanda’da yaşayan Türk ebeveynlerden oluşan 21 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcıların özellikleriyle ilgili bilgiler aşağıdadır:

Tablo 1. Çalışma Grubunun Özellikleri

Kategori	Değişken	f	%
Katılımcıların Cinsiyeti	Kadın	20	95.2
	Erkek	1	4.8
Katılımcıların Doğum Yeri	Türkiye	20	95.2
	Hollanda	1	4.8
Katılımcıların Eşlerinin Doğum Yeri	Türkiye	20	95.2
	Hollanda	1	4.8
Katılımcıların En İyi Konuşup Anladıkları Dil	Türkçe	21	100
	Hollandaca	0	0
Katılımcıların İlk Çocukluk Dönemlerinin Geçtiği Yer	Türkiye	19	90.5
	Hollanda	2	9.5

Katılımcıların Eğitim Durumu	Ortaokul	1	4.8
	Lise	1	4.8
	Üniversite	19	90.5
Katılımcıların Çocuk Sayıları	1 Çocuk	6	28.6
	2 Çocuk	11	52.4
	3 Çocuk	3	14.3
	4 Çocuk	1	4.8
Katılımcıların Çocuklarının Doğum Yeri	Türkiye	17	81
	Hollanda	3	14.3
	Pakistan	1	4.8
Katılımcıların Çocuklarının En İyi Kullandığı Dil	Türkçe	16	76.2
	Hollandaca	3	14.3
	Türkçe-Hollandaca	1	4.8
	İngilizce	1	4.8
Katılımcıların Aileleri İçerisinde Hâkim Olan Dil	Türkçe	20	95.2
	Hollanda	1	4.8

Hazırlanan görüşme formunda ilk olarak katılımcılara kişisel bilgileri sorulmuştur. Gelen yanıtlara göre görüşme formunu yanıtlayan 21 katılımcının tamamı (%100) çalışmaya gönüllü olarak katıldığını belirtmiştir. Katılımcıların cinsiyet dağılımlarına bakıldığında 20 kişinin (%95.2) kadın (anne), 1 kişinin (%4.8) de erkek (baba) olduğu görülmüştür. Katılımcılara doğum yerleri sorulmuş ve 20 katılımcı (%95.2) Türkiye’de doğduğunu belirtirken 1 katılımcı (%4.8) Hollanda’da doğduğunu ifade etmiştir. Katılımcılara eşlerinin doğum yeri sorulmuş ve yine 20 kişi (%95.2) eşinin Türkiye’de doğduğunu, 1 kişi (%4.8) ise eşinin doğum yerinin Hollanda olduğunu belirtmiştir. Katılımcılara en iyi konuştukları ve anladıkları dil sorulduğunda tamamı (n=21, %100) Türkçe cevabını vermiştir. Bu durum velilerde hâkim olan dilin Türkçe olduğunun göstergesidir. İlk çocukluk döneminin (0-7 yaş) Türkiye’de geçtiğini söyleyen katılımcıların sayısı 19 (%90.5), Hollanda’da geçtiğini söyleyenlerin sayısı 2’dir(%9.5). Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında 19 (%90,5) katılımcının üniversite, 1 (%4.8) katılımcının lise, 1 (%4.8) katılımcının da ortaokul mezunu olduğu görülmektedir. Velilerin eğitim düzeyinin bu denli yüksek olması çocukların bilinçli bir şekilde yetiştirilmesi açısından önemli bir kazanımdır. Katılımcılara kaç çocuğu olduğu sorulduğunda 6 (%28.6) katılımcı 1 çocuğu olduğunu, 11 (%52.4) katılımcı 2 çocuğu olduğunu, 3 (%14.3) katılımcı 3 çocuğu olduğunu, 1 (%4.8) katılımcı ise bir çocuğu olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların 17’si (%81) çocuklarının Türkiye’de, 3’ü (%14.3) Hollanda’da, bir (%4.8) katılımcı ise Pakistan’da doğduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılara çocuklarının en iyi konuştuğu ve anladığı dil sorulduğunda 16 (%76.2) kişi Türkçe, 3 (%14.3) kişi Hollandaca, 1 (%4.8) kişi Türkçe-Hollandaca, 1 (%4.8) kişi de İngilizce cevabını vermiştir. Yine katılımcıların neredeyse tamamına yakını (n=20, %95.2) aile içerisinde Türkçe iletişim kurduklarını ifade ederken bir (%4.8) katılımcı Hollandacanın aile içerisindeki iletişimde daha çok tercih edildiğini söylemiştir. Katılımcıların çocukların büyük bir çoğunluğunun (n=16, %76.2) en iyi konuştuğu ve anladığı dilin Türkçe olmasının şüphesiz Türkçenin aile içerisinde çok tercih edilmesiyle yakından ilgisi bulunmaktadır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde verilerden elde edilen bulgular ve bulgulara yönelik yapılan yorumlar yer almaktadır.

Ailelerin, Çocuklarının Türkçe Öğrenmelerini İsteme Amaçlarına İlişkin Bulgular

Görüşme formunda yer alan sorulara katılımcıların tamamı cevap vermiş ve verilen cevaplara göre kodlar oluşturularak analiz edilmiştir. Katılımcılara ilk olarak “Çocuğunuzun/çocuklarınızın Türkçe öğrenmesini istemenizdeki amaçlarınız nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir.

Tablo 2. Ailelerin, Çocuklarının Türkçe Öğrenmelerini İsteme Amaçları

Kodlar	f	%
Ana dilini bilme isteği	13	59.09
Kültürel benliği unutmama	6	27.27
Akrabalarla iletişimi sürdürebilme	2	9.09
Aile arasındaki bağları güçlendirme	1	4.55
TOPLAM	22	100

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların verdiği cevaplardan en sık tekrar eden kodun “ana dilini bilme isteği” olduğu görülmektedir. Velilerin 13’ü (%59.09) çocuklarının Türkçe öğrenmesini ana dilleri Türkçe olduğu için istemektedir. Örneğin K10 “Anadiline ne kadar hâkim olursa diğer dilleri de öğrenebilir ve kendini de o kadar geliştirebilir diye düşünüyorum. Anadili de Türkçe olduğu için, Türkçeye hâkim olmasını istiyorum.” şeklinde cevap vermiştir. K4 de “Bir dil bir insan. Türkçe ve diğer dilleri öğrenmesi ona katkı sağlayacak. Dil bence puzzle gibi. Bildiği dili unutarak başka bir dil öğrenmesi puzzle’ın eksik parçası gibi olacaktır.” diye cevaplayarak hem ana dilini öğrenmesini istediğini belirtmiş hem de ana dilini iyi bir şekilde öğrenmesinin çocuğun ikinci diline de katkı sağlayacağını ifade etmiştir.

Kültürel benliğe ilişkin kodlar 6 kez (%27.27) tekrar etmiştir. Bu durum da ailelerin çocuklarının kültürünü unutmaması için ana dillerini öğrenmelerini istediğini açıklamaktadır. Bu kodla ilgili cevaplara bakıldığında K1 “Kendi soyunu unutmamasın.” şeklinde cevap verirken K17 “Kendilerini ana dilinde ifade edebilmeleri önemli. Türkçeyi bilmezlerse Hollandacayı hiç öğrenemezler. Kendi kültürlerine yabancı kalmamaları önemli çünkü aidiyet duygusu da önemli” şeklinde cevaplamıştır. Bu cevaplar da gösteriyor ki Hollanda’da yaşayan vatandaşlar dilin kültürün bir taşıyıcısı olduğunu düşünerek çocuklarının kültürel benliklerinden uzaklaşmalarını için ana dillerini öğrenmelerini istemektedir.

2 (%9.09) katılımcı da çocuklarının Türkçe öğrenmelerini istemelerindeki amaçlarını akrabalarla iletişim kurabilmek olarak ifade etmişlerdir. Örneğin K7 “Ailemle iletişimlerinin kopmaması” cevabını vererek çocuğunun aile büyükleriyle iletişim kurabilmesi için Türkçeyi öğrenmesini istediğini ifade etmiştir. Yine aynı şekilde K2 “Türkiye’deki akrabalarla iletişim kurabilmeleri. Dini birçok kaynağın Türkçe olması” diye cevap vererek hem akrabalarla iletişim kurabilmek için hem de din eğitimi için Türkçenin öneminden bahsetmiştir.

1 (%4.55) katılımcı da (K9) bu soruyu “Benimle daha iyi iletişim kurabilmeleri” diye cevaplayarak çocuklarının Türkçe öğrenmesini istemesindeki temel amacın aile içerisindeki iletişimi devam ettirerek bağları güçlü tutmak olduğunu belirtmiştir.

Alınan cevaplar ve kodlar Hollanda’da yaşayan Türklerin büyük çoğunluğunun, çocuklarının Türkçeyi hem ana dilleri olduğu için hem de Türk kültürüne uzak kalmamaları için öğrenmelerini istediklerini ortaya çıkarmaktadır. Ailelerin dil ile kültür arasındaki kuvvetli ilişkiyi bilerek bu duruma ilişkin hassasiyet göstermeleri yurt dışında yaşayan soydaşlarımızın ana vatanla olan bağlarını uzun süre kuvvetli tutacak önemli bir durumdur. Aynı zamanda Türk toplumunun en önemli özelliklerinden olan güçlü aile ve akraba ilişkileri de dil öğrenme amaçları içerisinde yer almaktadır. Ailelerin bazılarının çocuklarının ana dillerindeki gelişimlerinin ikinci dillerine de katkı sağlayacağını düşünmeleri dil eğitimi açısından bilinç kazanıldığını ortaya çıkarmaktadır. Bu düşünce çocukların dil gelişimlerinin sağlıklı bir şekilde ilerlemesini sağlayacak olumlu bir gelişmedir.

Çocukların Türkçe Öğrenmeleri için Yapılan Çalışmalara İlişkin Bulgular

Görüşme formuna cevap veren 21 katılımcıya ikinci olarak “Çocuğunuzun/ çocuklarınızın Türkçe öğrenmesine yönelik neler yapıyorsunuz?” sorusu sorulmuş ve alınan cevaplardaki benzer içerikler kodlanmıştır.

Tablo 3. Ailelerin, Çocuklarının Türkçe Öğrenmeleri İçin Yaptıkları Çalışmalar

Kodlar	f	%
Türkçe kitap okumak	15	46.88
Aile içerisinde Türkçe konuşmak	10	31.25
Televizyon ve film izlemek	3	9.38
Türkçe oyunlar oynamak	2	6.25
Türkçe yazı yazmak	1	3.13
Türkçe dersi almak	1	3.13
TOPLAM	32	100

Tablo 3 incelendiğinde ailelerin çocuklarının Türkçe öğrenmeleri için yaptıkları çalışmalar 6 kod altında toplanmaktadır. Bu kodlardan en sık tekrar eden Türkçe kitap okuma çalışmalarının yer aldığı koddur. Katılımcı ailelerin büyük çoğunluğu (n=15 %46.88) çocuklarına Türkçe kitaplar okutarak ana dili gelişimlerine katkı sağladıklarını ifade etmişlerdir. Örneğin K10 “Türkçe kitap okumak bende en önemlisi.” cevabını verirken K13 “Türkçe kitap okuyoruz okutuyoruz...” cevabını vermiştir. K13’ün cevabından anlaşıldığı üzere velilerin de Türkçe kitap okuması çocuklara örnek olunması açısından olumlu bir durumdur. K17 “Çocuklarım Hollanda’ya geldiğinde 5 ve 10 yaşlarındaydı. Türkçeyi Hollandacadan iyi biliyorlar yani. Ama küçük kızım birçok Türkçe kelimeyi aslında bilmiyor. Onun için Türkçe kitap okuyoruz birlikte. Türkçe yazmayı öğretiyorum” şeklinde cevap vererek Türkçe kitap okuma yanında yazı çalışmaları da yaptığını ifade etmiştir.

Kodların sıklığına bakıldığında katılımcılardan 10 kişi (%31.25) evde Türkçe konuşmaya önem verdikleri ve bu uygulamanın çocuklarının ana dili gelişimlerine katkı sağladığını düşündüklerini göstermektedir. K7 “Onlar bana Hollandaca konuşsa bile ben Türkçe cevap veriyorum” şeklinde cevap vererek aile içerisinde Türkçe konuşulmasına yönelik çalışmalar yaptığını söylemiştir. K12’nin “Evde Türkçe konuşuyoruz” cevabı ile K16’nın “Hikâye okuyorum sıklıkla ve düzgün cümlelerle onunla uzun uzun konuşuyoruz.” cevabı da bu koda ilişkin örnek cevaplardan birkaçıdır.

Bazı katılımcılar Türkçe televizyon ve filmlerin izlenmesini (n=3, %9.38) Türkçe öğrenmek için yapılanlar olarak ifade etmişlerdir. Örneğin K4 “Türkçe okuyoruz, oyunlar oynuyoruz ve daha çok eski yıllara ait film ve videolar izliyoruz. (Yeni nesil videolarda konuşulan dil maalesef bozuk ve kullanılan ifadeler çok basit. 80-90 Lara ait videolar dil konusunda daha zengin)” cevabını verirken günümüzde kullanılan Türkçeyi de eleştirmiştir. Böyle bir dil bilincinin var olması da olumlu bir gelişmedir. Aynı zamanda katılımcının oyunlar oynadıklarını ifade etmesi oyun çağındaki çocukların eğlenerek öğrenmesine katkı sağlayacak bir uygulamadır.

Katılımcılardan biri (K1) çocuğunun Türkçe derslerine gittiğini ifade etmiştir. Türkçe dersine çocuğun gitmesi standart Türkçeyi kazanması ve kendi ana dilinden insanlarla bir arada bulunması açısından önemli bir uygulamadır.

Genel olarak Türkçe öğrenmeye yönelik yapılan etkinliklere bakıldığında ailelerin büyük çoğunluğunun Türkçe kitap okumaya önem verdiği ve ev içerisinde Türkçe konuşulması için gayret gösterdiği sonuçları çıkmaktadır. Aynı zamanda Türkçe televizyon ve filmlerin de izlenmesi ve bazı aileler tarafından böyle içeriklerdeki dilin de gözden geçirilerek çocuklara sunulmaya çalışılması olumsuz kullanımların ortaya çıkmasını da engelleyecektir.

Çocukların Günlük Yaşamda Türkçeyi Kullanma Durumlarına İlişkin Bulgular

Katılımcılara üçüncü olarak “Çocuğunuzun/çocuklarınızın günlük yaşamında Türkçeyi kullanma durumu nedir? Kullanmıyorsa nedenleri nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve 21 katılımcı tarafından cevaplandırılmıştır.

Tablo 4. Çocukların Günlük Hayatta Türkçeyi Kullanma Durumları

Kodlar	f	%
Kullanıyor	19	90.48
Kullanmıyor	2	9.52
TOPLAM	21	100

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların tamamına yakını (n=19, %90.48) çocuklarının günlük hayatta Türkçeyi kullandıklarını ifade etmişlerdir. Örneğin K18 “Türkçe kullanıyorlar genelde” diye cevaplarırken K20 “Aktif kullanıyor” cevabını vermiştir. Çocukların evde böyle yüksek bir oranda Türkçe kullanması ailelerin kararlılığıyla şüphesiz doğrudan ilgili bir durumdur. 2 (%9.52) katılımcı ise çocuklarının günlük hayatta Türkçeyi aktif olarak kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Konuyla ilgili K3 “Maalesef kullanmıyor. Genelde Hollandaca cevap veriyorlar. Bazen Türkçe” cevabını verirken kullanmama nedenleriyle ilgili herhangi bir açıklama yapmamıştır. K7 ise “Daha çok Hollandaca kullanıyorlar. İki çocuğum arasında Türkçe konuşuyor sanırım oyun dili olarak bunu geliştirdiler” diyerek çocukların kendi arasında Türkçeyi oyun dili olarak kullandığını belirtmiştir.

Katılımcılar tarafından verilen cevaplarda Türkçenin çocuklar tarafından kullanıldığı cevabı ağır basmaktadır. Ailelerin eğitim düzeylerinin yüksek oluşu, çocukların büyük bir bölümünün Türkiye doğumlu olması gibi etkenlerin bu sonuçları ortaya çıkardığı düşünülmektedir.

İki Dilli Türk Çocuklarının Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Bulgular

Katılımcılara “Çocuğunuzun/çocuklarınızın sosyal hayatta ve eğitim-öğretimde iki dilli Türk çocuğu olması nedeniyle karşılaştığı sorunlar var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?” şeklinde yöneltile soruya verilen cevaplar kodlanmıştır ve analiz edilmiştir.

Tablo 5. İki Dilli Türk Çocuklarının Karşılaştıkları Sorunlar

Kodlar	f	%
Sorunla karşılaşmadılar	9	36.00
İkinci dili öğrenme problemi	7	28.00
Arkadaş edinememe	4	16.00
Dini inanış	2	8.00
Farklı kültürlerden kaynaklanan sorunlar	1	4.00
Eğitim programından kaynaklanan sorunlar	1	4.00
Akademik problemler	1	4.00
TOPLAM	25	100

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcılardan 9 (%36.00) kişi herhangi bir sorunla karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir. Örneğin K3 “Hayır yok. Hiçbir sorunla karşılaşmadılar”, K7 “Henüz hiç sorun yaşamadık”, K19 “Yok” cevaplarını vermişlerdir. Sorun olduğunu ifade eden katılımcılarda en sık tekrar eden kod (n=7, %28.00) ise ikinci dili öğrenme problemidir. K2 bu durumu “Hollandacaları çok iyi değil”, K13 “Bazen Hollandacayı anlayamayabiliyorlar. Özellikle kalıplar, deyimler...” şeklinde ifade etmişlerdir.

Katılımcıların verdiği cevaplardan azımsanmayacak bir bölümde (n=4, %16.00) ise çocukların iki dilli ve farklı kültürden olması nedeniyle arkadaş edinememe problemi yaşadığı ifade edilmiştir. K14 soruyu “Ayrımcılık, arkadaşlarının oynamaması” şeklinde cevaplayarak çocuğunun dışlandığını ifade etmiştir. K15 de “Okulda arkadaş edinmekte zorluk yaşıyor” diyerek çocuğunun iki dilli ve iki kültürlü olmasının sosyal hayatında birtakım sorunlara yol açtığını ifade etmiştir. Çocukların yaşadığı bu durumun üzerlerinde olumsuz bir etki

bırakacağı ve öz güvenlerini sarsacağı düşünüldüğünde bu problemin çözülmesi oldukça önemlidir. Kültürel kaynaşmanın ve toplumda birliğin sağlanması için gerekli önlemler alınmalı, sorunun çözümüne yönelik somut adımlar atılmalıdır. K18 “Dil öğrenimin zor olmasıyla kaynaklı arkadaş edinme problemi yaşıyor.” diyerek bu sorunun iletişimden kaynaklandığı ifade etmiştir. Böyle bir durumda sorunun çözülmesi okulda ikinci dil eğitiminin üzerinde daha titiz durulmasıyla çözülebilir. Ancak K14’ün yukarıda ifade ettiği şekilde bir dışlanma probleminin aşılması ancak kültürel farklılıklara saygı duyulmasının öğretilmesiyle aşılabılır. Buna benzer bir diğer konu olan dini inanış farklılıklarından dolayı sorun yaşandığına yönelik cevaplar da verilmiştir. K1 “Türk’ten değil Müslüman olduğumuzdan sorun oluyor” diyerek dinî inançlarına yönelik olumsuz tutumların olduğunu ifade etmiştir. Aynı şekilde K9 “İletişim, kültür ve din farklılığı” cevabıyla hem dini inanıştan hem de kültürden kaynaklanan farklılığın çocuklarının sosyal hayatında veya eğitim-öğretim hayatında sorun yaşamasına sebep olduğunu ifade etmişlerdir.

Sorunlarla ilgili katılımcıların verdiği diğer cevaplar incelendiğinde K5’in verdiği “Okulda çift dilli çocuklarla ilgili deneyim az” cevabı Hollanda eğitim programındaki bir problemi ortaya koymaktadır. Bu durumun bir eksiklik olduğunun sadece bir katılımcı tarafından dile getirilmiş olması küçümsenecek bir durum olduğunu göstermemekte aksine eğitim programındaki önemli bir eksiği hatırlatmaktadır. K17’nin vermiş olduğu “3 yıldır Hollanda’dayız. 7,5 yaşındaki kızım bir problem yaşadığında kendini çok iyi ifade edemiyor. Oğlum dersleri çok iyi anlayamıyor” cevabında da akademik başarıya olumsuz bir etki ettiği oğlunun derslerini anlayamamasından çıkarılmaktadır. Aslında bu durum da K5’in deindiği eğitim programındaki sorunla dolaylı ilişkiye sahip bir sorundur. Eğitim programının göçmen çocukları da göz önünde bulundurularak hazırlanması bu sorunun çözümünü sağlayacaktır.

Genel olarak bakıldığında sorunla karşılaşmadığına ilişkin olan kodun sık tekrar etmesi olumlu bir gelişmeyken katılımcıların çocuklarının ikinci dildeki yetersizliklerinin sebebi olarak iki dilliliği göstermeleri ciddi bir sorundur. Bu netice sorunun aslında iyi bir ikinci dil eğitimi alınmaması olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Aynı şekilde çocukların farklı bir kültürden veya dinden olmaları nedeniyle yaşadıkları toplum tarafından dışlanmaları Hollanda toplumu tarafından çözülmesi gereken bir diğer önemli sorundur. Çocukların sağlıklı sosyal gelişimleri için çift kültürlü bir şekilde yetiştirilmeleri de son derece önemlidir.

Ana Dili Öğrenimi ve Kullanımında Yaşanan Sorunlara İlişkin Bulgular

Katılımcılara “Çocuğunuz/çocuklarınız Türkçeyi öğrenirken ve kullanırken ne tür sorunlarla karşılaşmaktadır?” şeklinde yöneltilen soruya verilen cevaplar kodlanmış ve analiz edilmiştir.

Tablo 6. Ana Dili Öğrenimi Ve Kullanımında Yaşanan Güçlükler

Kodlar	f	%
Sözcük dağarcığı yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar	8	36.36
Herhangi bir sorun yaşanmadı	7	31.82
Alfabe farklılığından kaynaklanan sorunlar	3	13.64
Dilin sosyal çevrede kullanılmamasından kaynaklanan sorunlar	2	9.09
Ana dilini gereksiz görmeden kaynaklanan sorunlar	1	4.55
Karma cümleler kurmaktan kaynaklanan sorunlar	1	4.55
TOPLAM	22	100

Tablo 6 incelendiğinde, sorun olmadığını ifade eden katılımcıların cevapları bir kenara ayrıldığında, katılımcıların 8’i (%=36.36) çocuklarının Türkçe sözcük dağarcığı yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. K9’un “Kelime dağarcıkları zayıf kalıyor” ve K11’in “Bazı az kullandığımız kelimeleri anlamıyor. Ve bazı kelimelerin Türkçesini unutuyor” cevapları bu koda ilişkin örneklerden bazılarıdır.

Katılımcıların gördüğü güçlüklerden bir diğeri de alfabe farklılığının getirmiş olduğu karışıklıktır. K3'ün "Hollandacada kullanılmayan harflerde sorun yaşıyorlar" cevabı ile K17'nin "Kelime bilgileri yetersiz. Bazı harfleri yazmayı unutuyorlar Hollandacada olmayan harfleri mesela" cevabında da görüldüğü gibi Türk alfabesine özel olan harfleri yazmada ve okumada iki dilli Türk çocukları zorlanmaktadır.

K16 "Çok fazla Türkçe duyamadığı için yavaş ilerliyor olabilir" diyerek çocuğunun sosyal çevresindeki dilin farklı olması ve ana diline yeterince maruz kalmaması nedeniyle ana dilindeki ilerlemenin yavaş olduğunu dile getirmiştir.

Karma cümle yapılarıyla karşılaştığını ifade eden bir katılımcı (K10) ise bu durumu "Hollandaca-Türkçe karışık cümlelerle sıklıkla karşılaşıyorum. Bazen okulda anlamını bilmediği Hollandaca kelimeler olabiliyor" şeklinde ifade etmiştir.

Genel olarak karşılaşılan sorunlara bakıldığında sözcük dağarcığı yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar, karma cümleler gibi sorunlarının çözümünün iyi bir ana dili eğitimden geçtiği mutlaklıdır. Ayrıca ana dili eğitiminin verildiği ortamlar sosyal çevre de oluşturacağı için ana diline maruz kalma durumunu artıracaktır. Bu da çocuklarda sağlıklı bir dil gelişimine katkı sağlayacaktır.

İki Dilli Türk Çocuklarının Türkçe Kitap Okuma Durumlarına İlişkin Bulgular

Katılımcılara "Çocuğunuz/çocuklarınız ne sıklıkla Türkçe kitap okur?" şeklinde yöneltilen soruya verilen cevaplar kodlanmış ve analiz edilmiştir.

Tablo 7. İki Dilli Türk Çocuklarının Kitap Okuma Sıklıklarına Yönelik Frekans Ve Yüzde Tablosu

Kodlar	f	%
Haftada birkaç kez okur	6	28.57
Henüz okuma öğrenmedi	5	23.81
Her gün okur	4	19.05
Nadiren okur	4	19.05
Okumuyor	2	9.52
TOPLAM	21	100

Tablo 7 incelendiğinde, katılımcıların 19'u (%90.48) çocuklarının Türkçe kitap okuduğunu ifade etmişlerdir. Her gün okuduğunu söyleyen katılımcıların sayısı da yadsınamayacak çoğunluktadır. Okumadığını ifade eden katılımcılara göre çocuğunun Türkçe kitaplar okuduğunu söyleyen katılımcıların fazla olması ana dili gelişimi açısından olumlu bir durumdur. Çocuğu henüz okuma yazma çağında olmadığı için kitap okuyamadığını ifade eden katılımcılar da olmuştur. Ayrıca "Kitaplıklarında Türkçe ve Hollandaca kitapları var ikisini de okuyorlar. Kızım 7 yaşında olduğu için birlikte okuyoruz. Yardım almadan okuyamıyor" cevabını veren K17 ile "Okuyamıyor o nedenle aksatmadan her gün ben okuyorum" cevabını veren K18 çocuklarının okuma çağında olmadıklarını ancak kendilerinin çocuklarına kitap okuduklarını ifade etmişlerdir. İki dilli Türk çocuklarının kitap okuma durumları düşünüldüğünde böyle bir alakanın oluşmuş olması ana dili gelişiminin ilerlemesine gittikçe katkı sağlayacaktır.

Türkçe Derslerine İlişkin Bulgular

Katılımcılara çocuklarının herhangi bir Türkçe dersi alıp almadıkları, bu derslere düzenli olarak katılıp katılmadıkları ve salgın hastalık döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerinde katıldıkları Türkçe derslerinin durumları sorulmuştur. Gelen cevaplar kodlanarak analiz edilmiştir.

Tablo 8. Türkçe Derslerine Katılım Durumları İle İlgili Frekans Ve Yüzde Tablosu

Kodlar	f	%
Okullarında Türkçe dersi yok	19	95.00
Uzaktan eğitimde Türkçe derslerine katılımı azaldı	1	5.00
TOPLAM	20	100

Tablo 8 incelendiğinde, katılımcıların 19'u (%95) çocuklarının katıldığı herhangi bir Türkçe dersi veya kursu olmadığını ifade etmişlerdir. Yalnızca bir katılımcı (K1) "Uzaktan eğitimde azaldı" diyerek çocuğunun katıldığı Türkçe dersine uzaktan eğitim döneminde düzenli olarak katılmadığını ifade etmiştir. Hollanda'daki okullarda Türkçe ve Türk Kültürü dersi olmadığı bilindiğine göre bu katılımcının çocuğunun hangi kurumdan ders aldığı ile ilgili herhangi bir bilgi mevcut değildir.

İki Dilli Türk Çocuklarına Türkçe Öğretiminde Katılımcıların Önerilerine İlişkin Bulgular

"Sizce Hollanda'da yaşayan Türk çocuklarının Türkçeyi daha iyi öğrenmeleri için neler yapılabilir?" sorusuyla katılımcılara fikirleri sorulmuş ve verdikleri cevaplar kodlanarak analiz edilmiştir.

Tablo 9. Katılımcı Önerilerine İlişkin Frekans Ve Yüzde Tablosu

Kodlar	f	%
Kitap okumak	7	21.88
Aile içerisinde Türkçe konuşmak	6	18.75
Türkçe dersleri veya kursları	6	18.75
Türk ailelerle buluşma etkinlikleri	3	9.38
Türkçe oyun ve aktiviteler	3	9.38
Ana diline maruz bırakmak	1	3.13
Aile eğitimleri	1	3.13
Türkçe bulmacalar	1	3.13
Çocuk tiyatroları	1	3.13
Türkçe yazı çalışmaları	1	3.13
Türkçe film saatleri	1	3.13
Dernek çalışmaları	1	3.13
TOPLAM	32	100

Tablo 9 incelendiğinde, ana dili öğretimi için kitap okumanın önemli olduğunun ifade edildiği kod 7 (%21.88) kez tekrar etmiştir. K5'in "Aile içinde Türkçe kitap, dergi okuma teşviki olabilir" ve K8 "Bilinçli bir şekilde kitap okuma, okumayı sevdirmeye ve analiz programları" cevapları bu koda ilişkin örneklerden bazılarıdır. Yine katılımcıların üzerinde önemle durduğu bir diğer konu aile içerisinde ana dilde iletişim kurulmasıdır. K19 bu durumu "Anne babaların bu konuda kararlı olmaları ilk adım. Evde de Hollandaca konuşulunca iş zorlaşıyor" diyerek aile içerisinde de Türkçe konuşulmadığında çocukların Türkçe öğrenmelerinin zorlaşacağını ifade etmiştir. K12 de "Her şey ailede başlar çocuklar en önce aile içindeki eğitimden geçerler. O yüzden evde hep Türkçe konuşulması gerektiğini düşünüyorum." cevabıyla ev içerisindeki iletişimin çocuk üzerindeki önemine dikkat çekmiştir.

Katılımcıların önerilerinden bir diğeri de Türkçe ve Türk Kültürü dersi almaktır. K2 "Türkçe dersleri geri gelebilir" ifadesiyle daha önce uygulanan derslerin kaldırıldığını belirtmiştir. K9 da "Hafta sonu Türkçe kursları" önerisiyle bu durumun Türk çocuklarının Türkçe öğrenimine destek olacağını düşünmektedir.

K4 “Türkçe kitap okuma yarışmaları ve hikâye anlatma yarışmaları olabilir. Çocuk tiyatrosu oluşturup hem Türk kültürü hem de Hollanda kültürünü yalın bir dille anlatacak gezgin tiyatrolar sergilenebilir. Çocuk dergisi ve çocuk bulmacaları hazırlanabilir. Bulmacalar birçok kelimeyi öğrenmeyi eğlenceli hale getirir. Ailelere evde Türkçe konuşma konusunda tavsiyelerde bulunacak seminerler verilebilir. Beyin kolay olanı tercih eder, haliyle en az 3 yıl sonra çocuklar fitri olarak ağırlıklı duyduğu dile yatkın olacak ve ana dil zayıf kalacaktır. Bunu önlemenin en kolay ve kısa yolu evde sadece Türkçe konuşmak zaten yerel dili büyük ölçüde er ya da geç halledecekler.” cevabıyla drammatizasyon, bulmaca, hikâye anlatma yarışmaları gibi önerilerde bulunmuştur. Ayrıca ailelere yönelik seminerlerin yapılmasını önermesi ailelerin çocuklarına daha bilinçli bir şekilde yaklaşması gerektiğini düşündüğünü göstermektedir.

Katılımcıların verdiği cevaplarda sık olarak tekrar eden kodlardan biri de Türklerle gerçekleşecek buluşmalar fikridir. Bu durum Hollanda’da yaşayan vatandaşlarımızın kendi kültüründen insanlarla bir araya gelme arzularını ortaya koyması açısından önemlidir.

Genel olarak önerilere bakıldığında katılımcılar aile içi iletişimi ve kitap okumayı önemsemekte ve başat rol biçmektedirler. Dilin konuşulduğu ortamda kazanılmasının daha kolay olduğu düşünülecek olduğunda ailelerin bu konuda bilinçli olması elzem bir durumdur. Aynı zamanda Türkçe kitap okumak hem ana dili gelişimine hem de akademik gelişime destek olacak önemli bir zihin faaliyetidir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada katılımcıların çoğunluğunun (n=13, %59.09) çocuklarının Türkçeyi hem ana dilleri olduğu için hem de Türk kültürüne uzak kalmamaları için (n=6, %27.27) öğrenmelerini istedikleri belirlenmiştir. Benzer bir şekilde Belet (2009), Norveç’te yaşayan Türk çocuklarının Türkçe öğrenme amaçlarına ilişkin; anadiline hâkim olmak ve iyi iletişim kurabilmek ve buldukları toplumun dilini edinmede başarılı olmak gibi amaçlara sahip olduklarını tespit etmiştir. Ailelerin dil ile kültür arasındaki kuvvetli ilişkiyi bilerek bu duruma ilişkin hassasiyet göstermeleri yurt dışında yaşayan soydaşlarımızın ana vatanla olan bağlarını uzun süre kuvvetli tutacak önemli bir durumdur. Çünkü “gelecek nesiller dillerini öğrenmekle sadece kendi dillerini öğrenmekle kalmaz, aynı zamanda atalarından kalan karakteristik yaşam biçimlerini, içinde yaşadıkları toplumun kendine has özelliklerini de öğrenmiş olmaktadır” (Göçer, 2012, s.51). Aynı zamanda Türk toplumunun en önemli özelliklerinden olan güçlü aile ve akraba ilişkileri de dil öğrenme amaçları içerisinde yer almaktadır. Ailelerin bazılarının çocuklarının ana dillerindeki gelişimlerinin ikinci dillerine de katkı sağlayacağını düşünmeleri dil eğitimi açısından bilinç kazanıldığını ortaya çıkarmaktadır. Nitekim Demirel (2019) ana dille ikinci dil arasında yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu belirtmektedir. Bu düşünce çocukların dil gelişimlerinin sağlıklı bir şekilde ilerlemesini sağlayacak olumlu bir gelişmedir.

Araştırmada katılımcılar, çocuklarının Türkçe öğrenmeye yönelik; Türkçe kitap okuma (n=15 %46.88), evde Türkçe konuşma (n=10, %31.25), Türkçe televizyon ve film izleme etkinliklerini yaptıklarını belirtmiştir. Benzer bir şekilde Belet (2009), Norveç’te yaşayan Türklerin çocuklarına Türkçe öğretmeye yönelik konuşma, kitap okuma ve televizyon etkinlikleri yaptıklarını tespit etmiştir. Türkçe öğrenmeye yönelik yapılan etkinliklere bakıldığında okuma, konuşma ve dinleme becerilerine yönelik yaklaşıldığı; iki dilli Türk çocuklarının Türkçe yazma becerilerini geliştirmeye dönük herhangi bir etkinliğin yapılmadığı tespit edilmiştir. Hâlbuki ana dilinde yazma çalışmaları iki dilli Türk çocuklarının akademik başarılarında ve günlük iletişimlerinde kilit bir dil becerisi olarak değerlendirilir. Buna örnek olarak Aydın (2013), Almanya’dan gelen iki dilli Türk üniversite öğrencilerinin Türkçenin yazım ve noktalmasına ilişkin ciddi problemler yaşadığını tespit etmiştir.

Katılımcılar dinleme/izleme etkinliklerinde içerikleri 80’li ve 90’lı yıllarda yayınlanan film ve dizilerden elde ettiklerini belirterek günümüzde yayınlanan film ve dizilerde konuşulan Türkçeyi de eleştirmişlerdir.

Araştırmada katılımcıların tamamına yakını (n=19, %90.48) çocuklarının günlük hayatta Türkçeyi kullandıklarını ifade etmişlerdir. Ailelerin eğitim düzeylerinin yüksek oluşu, çocuklarının ana diline ilişkin kazanımlarına önem verilmesi, çocukların büyük bir bölümünün Türkiye doğumlu olması gibi etkenlerin bu sonuçları ortaya çıkardığı düşünülmektedir.

Hollanda’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının karşılaştıkları sorunlara ilişkin ebeveyn görüşleri incelendiğinde katılımcıların bir kısmı (n=9, %36) herhangi bir sorunla karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Sorun olduğunu ifade eden katılımcılarda en sık tekrar eden görüş (n=7, %28) ikinci dil Hollandacayı öğrenme problemi olarak belirlenmiştir. Çocukların iki dilli ve farklı kültürden olması nedeniyle arkadaş edinememe problemi yaşadığını belirten katılımcılar (n=4, %16), iki dilli ve iki kültürlü olmasının sosyal hayatta birtakım sorunlara yol açtığını vurgulamıştır. Çocukların yaşadığı bu durumun üzerlerinde olumsuz bir etki bırakacağı ve öz güvenlerini sarsacağı düşünüldüğünde bu problemin çözülmesi oldukça önemlidir. Kültürel kaynaşmanın ve toplumda birliğin sağlanması için gerekli önlemler alınmalı, sorunun çözümüne yönelik somut adımlar atılmalıdır. İki dilli Türk çocuklarının buldukları toplumda kendilerini kabul ettirdiklerinin en önemli göstergesi arkadaş ortamına kabul edilmeleri ve dışlanmamalarıdır. Dışlanma probleminin aşılması ancak kültürel farklılıklara saygı duyulmasının öğretilmesiyle aşılabılır. Buna benzer bir diğer konu dini inanış farklılıklarıdır. Katılımcılar, çocuklarının karşılaştıkları sorunların bazılarının dini inanış ve kültürel anlayıştan kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bu bakımdan Hollanda’da verilecek Türkçe ve Türk Kültürü dersi hem dil becerileri açısından hem de benlik algısı açısından Türk çocuklarına yaşadıkları sorunların çözümünde önemli olacaktır.

Araştırmada katılımcılardan biri, Hollanda’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının karşılaştıkları sorunların Hollanda iki dilli eğitim programındaki yetersizliklerden kaynaklandığını belirtmiştir. Türkçe ve Hollandaca dil becerilerindeki eksiklikler çocuklar için akademik başarıyı olumsuz etkileyen önemli bir faktördür. Bu sorunu çözmek için programda hem Türkçe hem Hollandaca derslerinin iki dilli Türk çocuklarına okul dersleri dışında verilmesinin önemi ortaya çıkmaktadır.

Araştırmada, Hollandaca-Türkçe iki dilli Türk çocuklarının ana dili öğrenimi ve kullanımında yaşadıkları sorunlara ilişkin veli görüşleri incelendiğinde katılımcılar sözcük dağarcığı yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar (n=8, %36.36), alfabe farklılığından kaynaklanan sorunlar (n=3, %31.82), dilin sosyal çevrede kullanılmamasından kaynaklanan sorunlar (n=2, %9.09), ana dilini gereksiz görmeden kaynaklanan sorunlar (n=1, % 4.55) ve karma cümleler kurmaktan kaynaklanan sorunlar şeklinde görüş belirtmişlerdir. Belet (2009) de Norveç’te yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğrenmede karşılaştıkları sorunlardan birinin sözcük dağarcığı yetersizliği olduğunu belirlemiştir.

Araştırmada, Hollandaca-Türkçe iki dilli Türk çocuklarının Türkçe kitap okuma sıklığı incelendiğinde katılımcıların 19’u (%90.48) çocuklarının Türkçe kitap okuduğunu ifade etmişlerdir. Her gün okuduğunu söyleyen katılımcıların sayısı da yadsınamayacak çoğunluktadır. Okumadığını ifade eden katılımcılara göre çocuğunun Türkçe kitaplar okuduğunu söyleyen katılımcıların fazla olması ana dili gelişimi açısından olumlu bir durumdur.

Araştırmada, katılımcılar (n=19, %95) çocuklarının herhangi bir Türkçe dersi veya kursu almadığını ifade etmişlerdir. Hollanda’daki okullarda Türkçe ve Türk Kültürü dersinin olmaması Hollanda’da yaşayan Türkler için en büyük sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Benzer bir şekilde Belet (2009), yaptığı çalışmada Norveç’te yaşayan iki Türk çocuklarının büyük bir çoğunluğunun Türkçe dersi almadığını tespit etmiştir. Yılmaz (2014) benzer bir yaklaşımın Almanya’da izlendiğini; Almanya’nın ulus-devlet politikasını hâlâ yürüttüğünü ve bu nedenle azınlık çocuklarının anadil öğrenme haklarına engellemelerde bulunduğunu ifade etmiştir.

Araştırmada katılımcılar, Hollandaca-Türkçe iki dilli Türk çocuklarının Türkçeyi daha iyi öğrenmeleri için kitap okumak (n=7, %21.88), aile içinde Türkçe konuşmak (n=6, %18.75), Türkçe ve Türk kültürü dersi almak (n=6, %18.75), Türk ailelerle buluşmak (n=3, %9.38), Türkçe oyunlar oynamak (n=3, %9.38), ana diline maruz bırakmak (n=1, %3.13), aile eğitimlerine katılmak (n=1, %3.13), Türkçe bulmacalar çözmek (n=1, %3.13), çocuk tiyatroları düzenlemek (n=1, %3.13) ve dernek çalışmaları yapmak (n=1, %3.13) gerektiğini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların çocuklarının ikinci dildeki yetersizliklerinin sebebi olarak iki dilliliği göstermeleri ciddi bir sorundur. Bu netice sorunun aslında iyi bir ikinci dil eğitimi alınmaması olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Ailelerin çocuklarının ikinci dil gelişimde gördükleri eksiklikleri kapatmanın yolu da yine ana dili gelişiminden geçmektedir. Alpöge (2014, s.10) “eğer okulda problemler çıkıyorsa, bunun başka bir dil daha öğrendiklerinden değil, ana dillerini iyi bilmediklerinden kaynaklandığı” kanısında olduğunu ifade etmiştir. Yine bu konuda

Yağmur (2007) ikinci dilde ulaşılan beceri seviyesinin kesinlikle birinci dildeki beceri seviyesine bağlı olduğunu göstermiştir. “Kavram gelişimi, dil gelişimi ve bilişsel gelişim koşut geliştiği için birinci dilde edinilen becerilerle ikinci dil arasındaki beceriler arasında da yakın bir ilişki söz konusudur. Dil gelişimi eksik kalan Türk çocuklarının zihinsel becerileri de kısıtlı kalmakta bu onların eğitim yaşamlarında çok ciddi zorluklarla karşılaşmalarına neden olmaktadır” (Yağmur, 2007, s.74). Ailelerin çocuklarında gördüğü yetersiz kelime bilgisi, karma cümleler gibi sorunlarının çözümünün iyi bir ana dili eğitimden geçtiği mutlaklıdır. Akoğlu ve Yağmur (2016), iki dilli Türk çocuklarının ilk dil bilişsel kavramlarında, sözcüksel, sözdizimsel ve metinsel becerilerde tek dilli Türkçe konuşanlarla karşılaştırıldığında geride kaldıklarını tespit etmişlerdir.

Aynı şekilde çocukların farklı bir kültürden veya dinden olmaları nedeniyle yaşadıkları toplum tarafından dışlanmaları Hollanda toplumu tarafından çözülmesi gereken bir diğer önemli sorundur. Karadağ ve Baş’a (2019, s.27) göre “bütün bu sorunların çözümünün asıl başlangıç noktasının çok kültürlülük anlayışının benimsenmesidir ve çok kültürlü bir biçimde oluşturulmuş ortak bir kültürün gelişmesini kolaylaştırmak için ise tarafların hem bireysel hem de toplumsal yaşamlarında kültürlerarası etkileşimini cesaretlendirmek gerekir”. Çocukların sağlıklı sosyal gelişimleri için çift kültürlü bir şekilde yetiştirilmeleri de son derece önemlidir.

Ailelerin Türkçe öğrenimi önerilerine dikkat edildiğinde Türkçe derslerine karşı bir beklenti söz konusudur. Yağmur (2006), Hollanda’daki Türkçe derslerinin Türk çocuklarının dil becerilerinin yüksek çıkmasında büyük rolü olduğunu ve Türkçe öğretimi yapılmadığında özellikle okuma-yazma becerilerinin köreleceğini, bu duruma gelen çocukların Hollandaca hâkimiyetine girerek ana dillerinin köreleceğini ifade etmiştir. Konuya bu açıdan bakıldığında Hollanda’da yaşayan Türk çocukları için Türkçe derslerinin başlatılması oldukça gerekli bir durumdur. Hollanda’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının sorunlarına yönelik çalışmalara da daha fazla yer verilmesi gerekli bir durumdur.

KAYNAKÇA

- Alpöge, G. (2014). Çift dilli çocukların dil gelişimi. *Turkophone*, 1(1), 5-13.
- Aydın, İ. S. (2013). İki dilli Türk öğrencilerin yazılı anlatım becerilerine yönelik bir durum çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 8(9), 657-670.
- Backus, A., ve Yağmur, K. (2019). Differences in pragmatic skills between bilingual Turkish immigrant children in the Netherlands and monolingual peers. *International Journal of Bilingualism*, 23(4), 817-830.
- Belet, Ş. D. (2009). İki dilli Türk öğrencilerin ana dili Türkçeyi öğrenme durumlarına ilişkin öğrenci, veli ve öğretmen görüşleri (Fjell ilköğretim okulu örneği Norveç). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 71-85.
- Bezci, B. (2021). Türk diasporasında dil, kültür ve kimlik. İçinde. Güleç, B. İnce ve H. N. Demiriz. (Ed.), *İkidiillilik ve ikidilli çocukların eğitimi* (s. 63-78). Kesit Yayınları.
- Bezcioglu-Goktolga, I., ve Yagmur, K. (2018). Home language policy of second-generation Turkish families in the Netherlands. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 39(1), 44-59.
- Bıçer, N., ve Alan, Y. (2018). İki dillilik bağlamında Suriyeliler üzerinde Türkçenin etkisi. *Yeni Türkiye, Yeni Türk Dili Özel Sayısı-II*, 100, 346-352.
- Bingöl, A. S. ve Özdemir, M. Ç. (2014). Almanya ve Hollanda'da Türk göçmen işçi çocuklarına uygulanan eğitim politikaları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(2), 134-157.
- Bölükbaş Kaya F., Hançer F. B., ve Golynskaia A. (2019) İki dillilik: Tanımı ve türleri üzerine kuramsal tartışmalar. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 7(2), 98-113.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. Baskı). Pegem Yayınları.
- Canatan, K. (2007). Avrupa ülkelerinin azınlık politikalarında Türkçe anadil eğitiminin konumu "İsveç, Fransa ve Hollanda örnekleri". *Turkish Studies*, 2(3), 159-172.
- Demirel, G. (2019). İki dillilik ve Hollanda'daki iki dilli Türk çocuklarının anadilleri ve hâkim dilleri arasındaki ilişki üzerine bir inceleme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1312-1339.
- Göçer, A. (2012). Dil-kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. *Türk Dili*, (729), 50-57.
- Grosjean, F. (2013). Bilingualism: A short introduction. In F. Grosjean, & P. Li (Eds.), *The psycholinguistics of bilingualism* (pp. 5-25). Wiley-Blackwell.
- Güzel, A. (2014). İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi (Almanya örneği). Akçay Yayınları.
- Haznedar, B. (2021). İkidiilli ve çokdilli toplumlarda dil öğretimi. İ. Güleç, B. İnce ve H. N. Demiriz. (Ed.), *İkidiillilik ve ikidilli çocukların eğitimi* (s. 103-133). İstanbul: Kesit Yayınları.
- Kaptan, F. (2020). Hollanda'da nesilden nesile Türk dilinin aktarılması sonucunda yeni neslin Türkçe konuşmasına yönelik çalışma. *International Journal of Teaching Turkish as a Foreign Language*, 3(2), 147-164.
- Karaağaç, G. (2011). Bireysel iki dillilik ve toplumsal iki dillilik. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 1(717), 222-228.
- Karadağ, Ö., ve Baş, B. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü* öğretimi. MEB Yayınları.
- Leseman, P. P. (2000). Bilingual vocabulary development of Turkish preschoolers in the Netherlands. *Journal of multilingual and multicultural development*, 21(2), 93-112.
- Leseman, P. P., ve Van Tuijl, C. (2001). Home support for bilingual development of Turkish 4-6-year-old immigrant children in the Netherlands: Efficacy of a home-based educational programme. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 22(4), 309-324.
- Paker, T. (2015). Durum çalışması. İçinde F. N. Seggie ve Y. Bayyurt. (Ed.), *Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları* (s.119-134). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Şahin Küçük, B. (2017). Hollanda'ya gerçekleştirilen Türk göçü ve ulusötesi faaliyetler. *Journal of Sociological Studies*, 55, 85-106.
- Şengül, K. (2020). İki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğretimiyle ilgili sorunları. İçinde C. Alyılmaz & O. Er & İ. Çoban (Ed.), *Türkçe eğitiminin güncel sorunları* (s. 503-520). Eğiten Kitap.
- Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Aile ve Toplum*, 6(22), 30-39.
- Uyar, G. (2012). İkidiillilik (Bilingualism). *Dilim Ankara Üniversitesi Dilbilim Topluluğu Dergisi*, (9), 21-25.
- Yağmur, K. (2006). Türkçenin Hollanda ve Almanya'daki gücü. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 51(2003/2), 139-155.

-
- Yağmur, K. (2007). İkidilli çocukların dil becerilerinin ölçümü ve eşik kuramı. *Dil Dergisi*, (135), 60-75.
- Yağmur, K. (2010). Batı Avrupa’da uygulanan dil politikaları kapsamında Türkçe öğretiminin değerlendirilmesi. *Bilig*, (55), 221-242.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, M. Y. (2014). İki dillilik olgusu ve Almanya’daki Türklerin iki dilli eğitim sorunu. *Turkish Studies*, 9(3), 1641-1651.
- Yılmaz, M. Y., ve Demirel, G. (2016). İki dillilik ve türleri üzerine. *International Journal of Languages’ Education and Teaching*, 3, 1693-1701.
- <https://amsterdam.yee.org.tr>

EXTENDED SUMMARY

Introduction

Many studies have been carried out in order to maintain the ties of Turks living abroad with their homeland. Mother tongue education is also a branch of these studies. The fact that many people are exposed to more than one language due to the influence of the immigration situation or individual activities has enabled the concepts of “bilingualism” and “multilingualism” to enter the literature. Although bilingualism provides some advantages to the individual, it brings with it some problems and difficulties in social life and mother tongue education. In this study, it is aimed to examine the processes of learning and using Turkish in daily life and family communication of bilingual Turkish children living in the Netherlands in terms of the activities performed and the performance, and to identify the difficulties encountered in this process.

In line with this general purpose, the aim of the families living in the Netherlands to want their children to learn Turkish, the studies they have done for their children to learn Turkish, the situation of these children using Turkish in daily life, the problems faced by the children, the situation of reading Turkish books, the status of taking and attending Turkish lessons. It has been focused on the data to be obtained and what can be done for these children to learn Turkish better.

Method

Qualitative research design was used in this study. A structured interview form was used as the data collection method. Pre-prepared questions were sent to families living in the Netherlands via Google Form, taking expert opinion. The study group of the research consists of 21 participants, consisting of Turkish parents living in the Netherlands, who returned to the prepared interview form. The collected data was analyzed with the Maxqda 2020 program.

Conclusions

The data obtained from the research reveal that the majority of Turks living in the Netherlands want their children to learn Turkish both because it is their mother tongue and not to stay away from Turkish culture.

When the activities for learning Turkish are examined, it has been determined that the majority of the families attach importance to reading Turkish books and make an effort to speak Turkish at home, however, their children have problems arising from the deficiencies in the Turkish vocabulary and the difference in the Turkish-Dutch alphabet. Families also expressed their opinions that Turkish and Turkish Culture course should be opened in the Netherlands.

He stated that Turkish lessons in the Netherlands have a great role in increasing the language skills of Turkish children, and that if Turkish is not taught, especially their literacy skills will atrophy, and children who come to this situation will be dominated by Dutch and their mother tongue will become atrophied. From this point of view, it is very necessary to start Turkish lessons for Turkish children living in the Netherlands. It is necessary to include more studies on the problems of bilingual Turkish children living in the Netherlands.